

Posudek vedoucího práce k diplomové práci

Název diplomové práce: *Ústava ČLR de iure a de facto*

Autor diplomové práce: **Tomáš Hlavan**

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Miluše Kindlová, M. Jur., Ph.D.**

Struktura a obsah diplomové práce:

Samotný text posuzované diplomové práce, čítající 88 stran, se skládá z Úvodu, Kapitoly 1 – Teoretické a metodologické vymezení, Kapitoly 2 – Historicko-právní vývoj ústavnosti po vzniku ČLR, Kapitoly 3 – Prvky „živoucí“ ústavy ČLR a Závěru. Práce je dále vybavena obsahem, seznamem použitých zkratk, obsáhlým přehledem použité literatury, seznamem jmen čínských politiků, přílohami a českým a anglickým resumé.

Jak vypovídá struktura práce, zaměřuje se autor nejdříve na koncepty ústavy a koncepty jejího možného zkoumání, aby si vytvořil předpolí pro klíčovou kapitolu třetí, která je projevem kombinace juristického, politologického a sociologického pohledu na ústavu. Dalším předpolím analýzy v kapitole třetí je shrnutí ústavní historie Číny od vzniku ČLR v roce 1949 v kapitole druhé, když třetí kapitola navazuje na informace o textu Ústavy z roku 1982 a jejích novel, stejně jako na některé historické momenty či reálie z hlubší minulosti, které se ukázaly či ukazují jako stále určující pro specifickou podobu čínské ústavnosti.

V závěru práce autor přehledně shrnuje klíčové teze jednotlivých částí práce, hlavní rysy šesti zásadních prvků „živoucí“ ústavy ČLR a konečně se pokouší i o odhad budoucího vývoje včetně nastínění několika možných alternativ, jimž přiznává větší či menší míru pravděpodobnosti naplnění.

Hodnocení formálních kritérií zpracování diplomové práce:

Diplomová práce je napsána čtivým jazykem, s minimem gramatických chyb. Na některých místech je znát, že autor při jejím zpracování čerpal své vědomosti převážně z anglicky psaných knih či článků, což se zlehka projevilo i v české stylistice.

Struktura práce odpovídá logice, se kterou chtěl diplomant přejít k zodpovězení hlavního záměru práce – analýze prvků „živoucí“ čínské ústavy. Bylo by možné uvažovat o jiné délce zejména první kapitoly, ale jinak je obsah i délka ostatních částí práce zcela adekvátní.

Hodnocení obsahu diplomové práce:

Pro hodnocení diplomové práce z hlediska jejího obsahu se jako klíčové jeví naplnění či nenaplnění vytčeného cíle. Tímto cílem bylo, podle autorových slov uvedených v Úvodu, „jednotlivě identifikovat a analyzovat společné ústavněprávní a politické prvky, které se vzájemně podílejí na vytváření reálné podoby čínské ústavy *de facto* („živoucí“ ústavy), na

základě které v praxi fungují ústavněprávní mechanismy čínského politického života“, a to „při presumovaném východisku, že čínská Ústava *de iure* nespĺňuje veškeré předpoklady efektivní ústavy moderního státu a že mezi Ústavou ČLR *de iure* a *de facto* existuje diskrepanční vztah.“ (str. 1 a potvrzeno v úvodním odstavci Závěru). Uvádím tuto citaci proto, že upravuje dojem, který by jinak, bez ní, mohl budit název práce „Ústava ČLR *de iure* a *de facto*“, který by mohl naznačovat, že si autor klade za cíl komplexně rozebrat fungování čínské ústavnosti podle práva i v praxi, což by byl samozřejmě úkol zcela nerealistický z hlediska možného rozsahu diplomové práce.

Jinými slovy, autor podle obecného povědomí předpokládá, že se ústava *de iure* a *de facto* v Číně odlišuje a své úsilí v práci věnuje analýze prvků, které se ukazují jako klíčové pro strukturální vnímání daných rozdílů. Proto tolik pracuje s termínem živá či živoucí ústava coby termínem, který má v určitém kontextu jemnější význam než termín ústava *de facto*, protože neevokuje nějaký hrubý rozdíl mezi právním a neprávním (zde faktickým), ale spíše ukazuje na doplňování právního textu neprávními prvky. Tj., jeho cílem není například zkoumat, jak je v Číně nakládáno s právem na spravedlivý proces či právem na svobodu projevu (na vícero místech jasně uvádí, že je jejich ochrana nesrovnatelná se západním pojetím lidských práv), ale ukázat na faktory či prvky, které stojí v pozadí a které se ukazují jako určující strukturální rysy moderní čínské podoby ústavy.

Díváme-li se, v souladu se záměrem studenta, tímto zúženým pohledem na obsah práce, je její účel naplněn. Z tohoto hlediska je velmi přínosná právě kapitola třetí, kde autor rozebírá – s ukázaným napětím mezi statičností a dynamikou - vztah mezi Komunistickou stranou Číny (dále jen KSČ) a Všečínským shromážděním lidových zástupců, vztah mezi KSČ a soudní mocí, vztah mezi KSČ a základními občanskými právy, vztah mezi „centrem a periferií“, systém mocenské trojice a mechanismus „jedné země a dvou systémů“. Tyto klíčové prvky „živoucí“ ústavy vhodně prolíná s textem platné Ústavy a konfrontuje je s ním.

Je nutné ocenit značné množství použité literatury, ze které autor čerpá. Z práce je zřejmé i absolvování studijního pobytu v Číně, v jehož rámci absolvoval také studium čínského ústavního práva. Spolu se znalostí čínštiny mu dané studium umožnilo hlubší vhled do analyzované struktury současné živoucí ústavy Číny a především propojení jejich jednotlivých součástí.

Práce by jistě mohla být komplexnější a možná i více komparativněji zaměřená (zejména s ohledem na vývoj a ústavní mechanismy a jejich (ne)užívání/zneužívání v bývalém socialistickém bloku, což by pro české čtenáře bylo zajímavým referenčním bodem). Nicméně i zúžený pohled, který si student svou výzkumnou otázkou předsevzal, naplnil obsahově bohatou a poučnou diplomovou práci.

Celkový závěr:

V rámci ústní obhajoby, **k níž práci doporučuji** a která může i vybočit nad rámec výše uvedeného zúženého zaměření práce, by se student – vedle otázek, které ve svém posudku vytyčuje oponentka práce – mohl věnovat například úvaze, nakolik se na možných proměnách Číny směrem k právnímu státu podílejí (mohou podílet) 1) intelektuálové, kteří se vrací po často mnoha letech pracovně strávených v zemích „západního světa“ zpět do Číny, 2)

odborníci ze „západních zemí“, kteří velmi intenzivně spolupracují s čínskými univerzitami včetně právnických fakult, popř. 3) obecně dnes migrující myšlenky ústavnosti jako např. koncept právní jistoty a předvídatelnosti práva, rozumnosti a proporcionality výkonu veřejné moci, atd.

Dne 3.6.2016

Miluše Kindlová